

**Klart det kan bli klart
i kommunene!**

Snurr film!

Pilot klarspråk

- **Endelig!**
- KS-regi, samarbeid med FOS og Kommunik
- 4 piloter:
- 6 kommuner: Bodø, Stavanger, Kongsberg, Tønsberg, Fredrikstad og Sarpsborg
- 4 fylkeskommuner: Rogaland, Vest-Agder, Nord-Trøndelag, Akershus

-
- **Resultat:**
    - Forbedrede tekster (brev, saksframlegg)
    - Lage metodikk
    - Bygge kultur for klarspråk
  - Midtveissamling i oktober
  - Pilot ferdig i mars
  - Hovedprosjekt starter høsten 2015

Trenger vi jobbe med klarspråk?

A LES OGSÅ

Én million nordmenn sliter med å forstå det offentlige

Ni av ti statsansatte synes de skriver godt nok. Nesten ingen andre er enige med dem i det.

- Dårlig språk er en fare for demokratiet

Enten du skal bygge garasje eller søke om oppholdstillatelse - tungt offentlig språk kan være en alvorlig trussel, mener språkeksperterne.

Janneke

Er det virkelig så ille?

Fra en fylkeskommune:

For konstruktive prosesser i etterkant av skolevurderingen anbefales det at skolen differensierer og tilpasser fremleggingen av resultatene i basisanalysen i tråd med anbefalingene, innholdet og modellene for den umiddelbare oppfølgingen av skolen.

Fra en kommune:

Oppfølgingsarbeidet skjer gjennom system for kvalitetsutvikling og de verktøy som tilhører og håndteres i tråd med årshjul. Oppfølgingsarbeidet (forbedringstiltak/kvalitetsdokument) iverksettes som resultat av virksomhetens korrigeringsplan ut fra en samlet analyse av virksomhetens utfordringer.

Fra en lovtekst:

Kvar av foreldra kan reise sak om farskapen dersom vedkomande legg fram opplysningar som tyder på at ein annan kan vere far til barnet. Saka må reisast innan eitt år etter at vedkomande vart kjend med opplysningane, likevel slik at fristen tidlegast vert rekna frå tidspunktet då barnet vart født.

Eller rett og slett sånn:

- Uten hensyn til en optimal innsats stabiliseres risikofaktorene utenom verdiene.
- I henhold til en tverrfaglig organisasjon effektueres risikofaktorene hva gjelder konsekvensaspektet.
- Gitt en vesentlig oppgaveløsning forankres resultatene i motsetning til målområdet.

Serviceitorget får svi for dårlig språk

5 henvendelser om dagen x

5 dager i uka x

4 uker i mnd x

12 mnd i året x

1500 servicekonsulenter i kommune-Norge

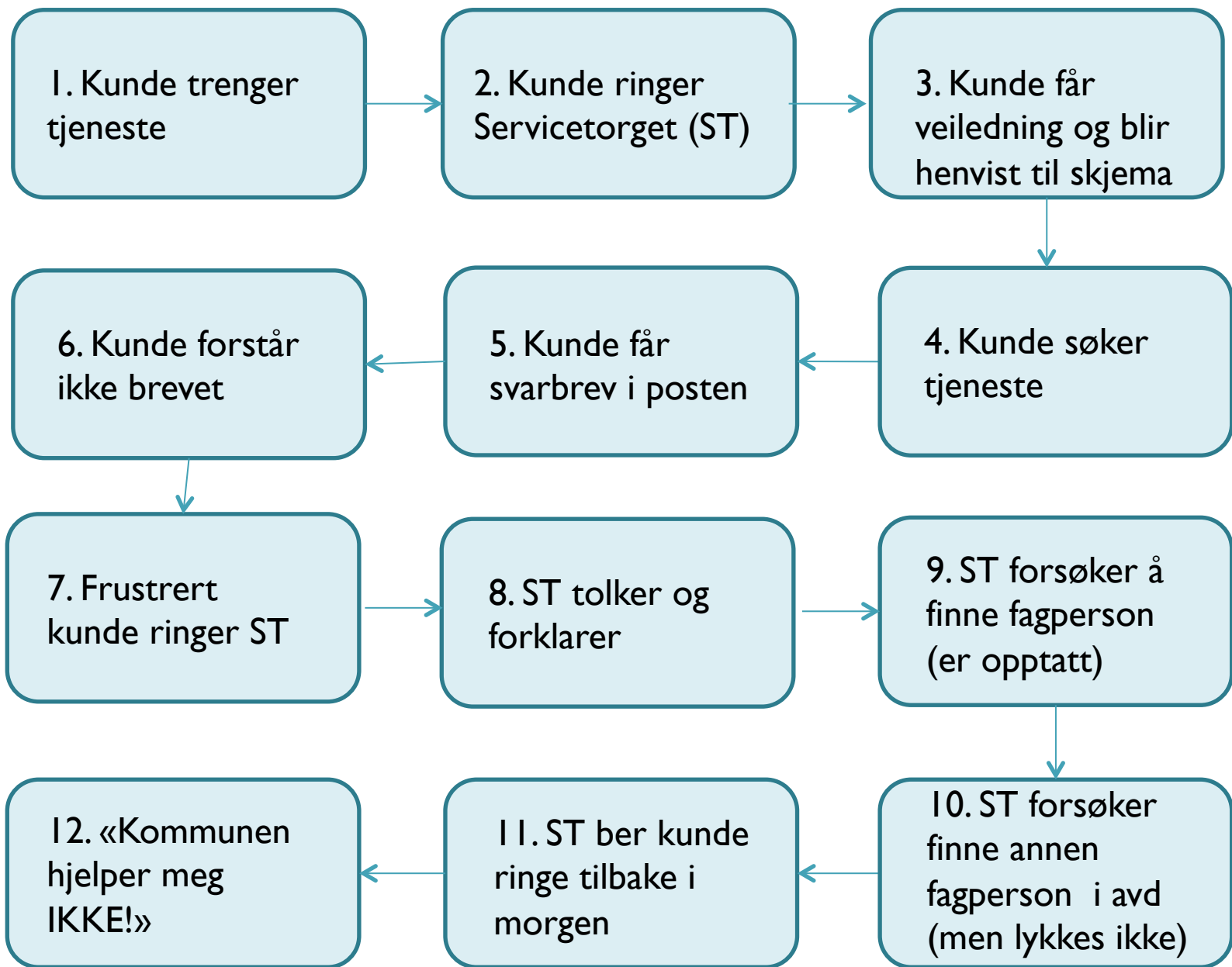
= 1,8 millioner henv årlig om dårlig språk

SPRÅKVASK: Kommunalministeren Jan Tore Sanner (H) vil ha en språkvask i offentlige dokumenter.

FOTO: ROGER NEUMANN VG

300 millioner brukes på å forklare offentlig språk

Og ALT begynner -
og slutter med dårlig
språk!

Hvorfor jobbe med klarspråk?

I.

Mottakerne forstår hva vi vil fortelle dem – første gang de leser det

2.

Tjenestene «treffer» bedre.

De som har rettigheter til tjenesten, forstår dette.

3.

**Politikerne skjønner det de
vedtar**

4.

**Bedre dialog, flere innspill,
mer tillit**

5.

**Stor innsparing i arbeidstid
og ressurser**

Gode eksempler: Statens vegvesen

Statens vegvesen

Gode eksempler: Fredrikstad

- Språkopplæring minoritetsspråklige

tildeling mikke mus

Retten til språkopplæring for minoritetsspråklige elever er hjemlet i Opplæringsloven § 2-8, "Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved. Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane." Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen."

Skolen har kartlagt elevens språkferdigheter.

Rektor har med hjemmel i Fredrikstad kommunes administrative fullmakter fattet følgende:

Vedtak

*(navn), f. *, gis i perioden (*dato - *dato) rett til særskilt språkopplæring etter opplæringslovens § 2 – 8 og tildeles:

Årstimer (klokketimer) med særskilt norskopplæring:

Årstimer (klokketimer) med tospråklig fagopplæring:

Årstimer (klokketimer) med morsmålsopplæring:

Målet med språkopplæring for minoritetsspråklige elever er at disse elevene skal kunne gå ut av grunnskolen med samme muligheter til opplæring og arbeid som andre elever.

Jfr. Opplæringslova §2-8.

Elevens språkferdigheter er kartlagt ved skolen. Denne kartleggingen ligger til grunn for vedtaket. Undervisningen vil bli organisert i samsvar med en egen plan for eleven. Denne planen utvikles på bakgrunn av en helhetlig vurdering og utarbeides, gjennomføres og evalueres i samarbeid med elevens lærere og foreldre/foresatte.

Opplæring vil bli gitt til eleven har tilstrekkelige kunnskaper i norsk til å følge den vanlige opplæringen. Dette vedtaket gjelder for angitt periode. Ved periodens utløp vil en kartlegging av elevens språkferdigheter legges til grunn for vurdering om eleven fortsatt har behov for språkopplæring.

Foresatte har anledning til å klage på vedtaket, med hjemmel i forvaltningslovens § 28. Med de begrensninger som fremgår av forvaltningslovens §§ 18 og 19 kan foresatte se dokumentene i saken.

Forespørsel om undervisningstilbudet kan rettes til skolen. Klage på vedtaket sendes rektor ved skolen. Klagefristen er tre uker etter mottagelsen av dette brevet.

Klagen må være undertegnet av foresatte, angi hvilket vedtak det klages på, og de endringer som ønskes. Klagen må inneholde en begrunnelse og det bør også tas med opplysninger som kan ha betydning for klagen.

Eventuell klage sendes:

Skoleetaten, Rådhuset, Postboks 1405 1602 FREDRIKSTAD.

Dersom rektor ikke tar klagen til følge, blir saken oversendt Fylkesmannen i Østfold, Utdanningsavdelingen, for endelig avgjørelse.

Mikke Mus har fått særskilt språkopplæring

Vi viser til samtale 22.mai 2014.

Andeby skole har testet elevens norskferdigheter. Testen viser at eleven trenger særskilt språkopplæring for å kunne følge vanlig undervisning. Særskilt språkopplæring består av tre deler: grunnleggende norskopplæring, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring.

Rektor har derfor bestemt at:

Mikke Mus, født 010101, skal i gjennomsnitt ha:
6 skoletimer i uka med grunnleggende norskopplæring
6 skoletimer i uka med tospråklig fagopplæring
6 skoletimer i uka med morsmålsopplæring

Opplæringen gis i skoleåret 2014/15. Den vil foregå i smågrupper. Det vil stå i ukeplanen hva eleven skal jobbe med.

Målet med språkopplæringen er at eleven så fort som mulig skal bli god nok i norsk til å følge vanlig opplæring. Når han/hun kan godt nok norsk, skal ikke han/hun lenger ha særskilt språkopplæring.

På slutten av skoleåret vil vi på nytt teste eleven og vurdere om han/hun fortsatt trenger særskilt språkopplæring.

Har du spørsmål?

Din kontaktperson på skolen er Klara Klok (*inspektør*). Hun kan treffes på telefon 11111111 mandager mellom 13 og 15.

Dette vedtaket trenger du ikke å svare på, men du har rett til å klage.

Klagerett

Klagefristen er tre uker etter at du har mottatt dette brevet.

I klagen må du fortelle:
hva du er uenig i
hvorfor du er uenig
hvilke endringer du ønsker

Klagen må underskrives av foresatte.
Trenger du hjelp til å klage, kan du kontakte skolen.

Klagen sendes til Andeby skole, rektor, Gakkgakkveien 4, 1110 Andeby.

Dersom rektor ikke tar klagen til følge, blir saken oversendt Fylkesmannen i Østfold for endelig avgjørelse.

Lovhenvising

Vedtaket er gitt etter opplæringslovens § 2-8.
Tildelingen er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens § 2.
Klageretten er omtalt i forvaltningslovens § 28.
Du har rett til å se dokumentene i saken etter §§ 18 og 19 i forvaltningsloven.

Forslag til metodikk

- Definere målgruppa – hvem skriver vi for?
- Sortere avsnittene – hva handler de om?
- Sortere logisk rekkefølge – det viktigste først
- Ikke fjerne tekst FOR lett, flytt den nederst og se på den en gang til
- Være djevelens advokater
  - Hvorfor gjør vi det vi gjør?
  - Hva var det vi ville si igjen?

Oppbygging av brev

- Få fram poenget i overskriften
- Hva er innholdet i tjenesten – helt kort?
- Få tydelig fram
  - hva kunden har fått/ikke fått
  - hva kunden skal gjøre/ikke gjøre
- Har du spm, ta kontakt med....
- Bruk mye luft og avsnitt
- Bruk mellomoverskrifter
- Det holder med lovhenvisning
- Klagerett; hva gjør du konkret hvis du vil klage?

Måle effekt

- Viktig for forankring – ledere elsker tall
- Det kan gjøres enkelt
- Eks:
  - Foreldremøte
  - Bruke andre som er i kontakt med målgruppa direkte
  - Invitere deg inn i en klasse

Klarspråk-kultur

- Gi konkrete tips og råd
- «Lek» det inn
- Minn medarbeiderne på språket på ulike måter
  - Motivasjonsseminar/-kurs
  - Bok/språk-cafe
  - Quiz og andre konkurranser
  - Hjelpemidler
  - Bare oppfinnsomheten setter grenser....

Hva gjør du nå?

- Ikke vent på et hovedprosjekt, bare sett i gang!
- Ta tilbakemeldinger fra kundene med til sjefen din – «vi kan vel ikke ha det sånn?»
- Driv «lobbying», få forankring og forståelse hos ledelsen
- Ha med deg fagfolka i arbeidet
- Begynn i det små, begynn med de mest brukte/de verste brevene
- Vis tydelig forbedring i ETT brev
- Mål forståelse hos målgruppa; forstod du dette? Er det blitt enklere nå?
- Sjekk www.klarspråk.no – masse tips og råd

-
- Takk for oppmerksomheten!
  - Snurr film